

ויגבתה את פניה. גם אני לא חשבת ש אפשר לסבול כל כך הרבה. אף פעם לא חשבת שאני כל כך אמין, לראות סבל של אחרים.

הסתכלתי בבקבוק הריק. ניספנתי ביד למלצר והלכתי לשפת־הים. לא מצאתי שם את גרישה. רוסני זקן, בעל קיוסק במקום, אמר לי שגרישה כבר הלך, אלא שעוד יחזור. התפסתי ושכבת על החול. היה חם. החמסין נמשך זה היום השני. הגלים לא הגיעו אל רצפי הבטון. האנשים נחבאו בבתים. איש לא היה על החוף חוץ ממני ומתיירים אחרים שלא נכנעו. הם שכבו בלי ניע בשמש הלוהטת וכיסו ראשיהם בעמודיו של הניו יורק היראז' טריביון והג'ואיש קרוניק. לא חיבתני אותם. הם היו רעשניים ותוקפניים, וניראו מגוכחים בחליפותיהם הטרופיות מול ילידיה הארץ, נשים יפות וגברים חסונים, אשר עמלו קשה. וידעו להשתעשע כילדים ולמות כחיילים. בהסתכלי באלה ובאלה, קשה היה להאמין שהם משתייכים לעם אחד. אני מניח, שגם אלה שגולדו כאן, לא האמינו בזה כל־כך. לאלה, שגולדו כאן, ישנה ידיעה על טרגיות גורלם, אבל מעולם לא שמעתי זאת מפיהם. ולכן שבעתיים הכביד עלי, הזר, לשוטט בארץ הזו בהכרה שאינני דרוש כאן, שאיש אינו סומך עלי כאן. במקום אחר לא הייתי חושב על זאת כלל.

גרישה בא, התפשט וקפץ למים. לו בלבד נתחשק לשחות ביום כזה. מעולם לא ראיתי גבר חסון מגרישה. גופו זקן, כמעט רזה, אבל כמו מברזל. קשה היה לגבור עליו. ולמרות זאת, אמש, חשתי בליבי, שהוא בעט בנו כרצונו. גרישה יצא מן הים, מבריק ומעלה אדים ושכב ליד.

— היית שותה משהו? — שאל.

— ודאי, שהייתי שותה, אמרתי. אבל קודם הייתי רוצה לאכול משהו.

— זה לצערי, לא בא בחשבון כרע, — אמר גרישה. — אני יכול איכשהו לספסר בקבוק קוניאק מן הזקן בקיוסק, אבל לאכול אין שם כלום. למה לך לאכול? תשתכר מהר כשתלגום לגימה חזקה על קיבה ריקה. אצלנו, באודיסה, היו הבחורים שותים לפעמים חזקה עם מרק חם, כדי להסתגל יותר מהר.

— אצלכם באודיסה, — אמרתי — גנסה!

גרישה קם, אני המשכתי לשכב בחול החם, אפילו לא הסתכלתי אחריו. רק מרחוק שמעתי את קולותיהם. גרישה התחיל מסביב, כמומחה לעסקי צלחת, כאמן מצויין המאמין בעצמו ובביצירתו. הוא תיכנן את הנושא, לאט ובעדינות.

— חם היום, — אמר גרישה.

כן, חם, — אישר הזקן.

— אצלנו, באודיסה, גם כן היה לפעמים ככה, — אמר גרישה.

— איך זה, — התרגז הזקן. — איפה ראית דבר כזה? אין אהיר לנשימה.

— רוצים לשותה, — רמו גרישה בעדינות.

— מה פתאום לשותה? — אמר הזקן. — מוטב לא לשותה בחמסין. תשתה כוס,

חצה שנייה. תתחיל ולא תוכל לסיים. חבל על הבריאות,

אני אומר לך.

— תן בקבוק, אשלם לך השבוע.

— לא ולא — אמר הזקן. — אתה יודע, גרישה, סריווני שצ'וט — חארושאה דרוז'בה (החשבון האמיתי — ידידות טובה). אצלי אין בהקפה.

— שינו אותך כאן, דיאדי, — אמר בהתמרמרות גרישה. — כבר לא היו מכירים אותך באודיסה.

חדלתי להאזין, ידעתי בעל־פה את הדבורים שלהם. תמיד נגמר בדבר אחד. הזקן היה מתפרץ בקללות ולבסוף היה מוכר לגרישה בהקפה. שניהם ידעו לקלל ושוניהם היו משמיעים דבריהם כבחנה וברצינות, בלי לשסע את דברי רעהו, כשני משחקים מנוסים בתיאטרון.

אחר כך שכב גרישה ומילא את הכוסות. הזקן המשיך לצעוק מן הקיוסק, שזהו פשע לרמות בן־ערי, ואחר כך השתתק. הקוניאק עבר דרך גרוני כאשר נרתעתי, אבל הכוס השנייה עברה כבר הרבה יותר טוב. כעת כבר לא היה איכפת לי. הים בלי ניע, השמש המפויחת והצל העומד של הקוללים בקרבת החוף. דבר לא היה קיים, חוץ מחוסר האונים של הארץ השרופה והבלתי־מוגנת.

— חמסין זה עלול להימשך חמישה ימים, — אמרתי לגרישה.

— פעם אחת נמשך שמונה ימים, — השיב.

— מה בכך?

— לא כלום, — אמר. — מתגברים. ביחוד על שפת־הים אין הוא נורא כל־כך.

— לא, — אמרתי. — יש אנשים שאינם מרגישים את החמסין.

— אל תפחד, ירגישו אותו — אמר גרישה. — יחיו כאן שנים אחדות, וירגישו אותו. בהתחלה גם אני לא הרגשתי.

שוב הרקנו כוס. אלה המכוסים בעמודי הניו־יורק הראלו טריביון והג'ואיש קרוניק הסתכלו בנו ברוגז. לא התאמנו לתמונה אשר נשאו בלבם, בבואם הנה. גם גרישה הרגיש. בחשפו את שיניו, נינעע להם ביד והזמינם לשותה אתנו, אבל אלה העמידו פנים שאינם מבהינים בנו. שכבו על כדגים אשר גאות הים פלטה אותם לחוף.

אתה זוכר את רב החובל של הקופים? — שאל פתאום גרישה.

— ודאי שאני זוכר — אמרתי. — הכרנו אותך באילת.

— זוכר. מין ארון־מתים לטוילים, הפליג בו לחבש או למקום אחר, להביא קופים.

מה אתו? —

— כלום, — אמר גרישה. — היום שאלתי עליו, נעלם יחד עם ספינתו והקופים, — שאלתי — גם הקופים אבדו?

— ידעתי שהיה עליו להביא אותם, אבל לא יכולתי להיזכר לשם מה. יתכן שבשביל נסיונות או משהו דומה. על כל פנים, זה היה מעניין וצויר.

— בכלל לא ידוע, אם הגיע, — אמר גרישה.

— חדאי שהגיע, — אמרתי.

— איך אתה יודע?

— אני יודע, — אמרתי. — ולקח אתו את הקופים. רק בדרך חזרה נדפס יחד עם ספינתו. אבל קצת הוא חותר לבדו חזרה. לא לבדו, עם הקופים, כי הבטיחו לו כסף בעדם. והקופים גורמים לו אלף צרות. אלא שהוא לא נכנע. רק השמש מבלבלת את ראשו ומזמן לזמן הוא מרגיש כאילו צמח לו זנב. אבל הוא לא נכנע לגורל.

— שמע, — אמר פתאום גרישה. — לא מכרת את האקדח?

— לא.

בשש חזרנו הביתה דרך השדה, וכמובן, עם אותו הזקן — זה שהיה לו אחיין במאי בארצות־הברית. הזקן סיפר לנו איך בילי התחיל בעוני, ללא פרוסת־לחם, והיום הוא מישהו, שכל אחד חייב להתחשב בו. בילי שלח לו תצלומים חדשים, הזקן הראה לנו אותם. בילי ישב בפוזת של „בעל מחשבות“ לרודין, והנסטר השמן שלו התקלם כקמט

בין האצבעות. בחוץ היו ארבעים וחמש מעלות חום, וחשבתי בלבי שהייתי נותן הרבה, אילו יכולתי לפגוש את בילי ביום כזה ולהוריד לו סטירת־לחי ללא כל סיבה. באותו רגע עברה מכונית־משא וכיסתה אותנו באבק חום.

— זה היה ההוא, — אמר גרישה. — אתה בטוח? — שאלתי בתמימות.

לא השיב לי. היתה לו הזכות לא לענות, גם בגיהנום הייתי מכיר את המשאית. וייט אמריקאי בעל עשרה גלגלים, ואת הנהג שהיה מוציא בגנדרנות את רגלו הנעולה סגול. עיני גרישה נעשו צרות יותר. פניו קפאו. שתקנו. אפילו הזקן השתתק. ורק הכלבים עקבו אחרי כרגיל — דרוכים, בשערות מסומרות, רוטנים חרישית ללא הפסקה, מלאי שנאה המובנת רק להם.

נכנסנו לצריף. לינה עמדה ליד הכיריים ולינה הקטנה ישבה במיטה והחזיקה ביד אחת לחמניה עם נקניק ובשניה חפיסת שוקולד. גרישה לא אמר דבר, רק הסתכל על לינה.

— הוא הביא לילדה שוקולד, — התנצלה. — ומשהו לאכול. גרישה נגש אל הקטנה, בעדינות הוציא מידיה את השוקולד ואת הלחמניה. לינה הקטנה החלה לבכות.

— לך טייל קצת עם הילדה, — אמר אלי.

עמדתי נבוך. ראיתי את פניה של לינה ואת מבטה המבקש־רמזים. חשבה שהכל תלוי בי. — צא לטייל עם הילדה, — חזר גרישה בשקט. ניגש אלי וחבט בקלות על זרועי. — אתה יודע שלא רק על לחם בן אדם חי, — אמר. — אתה הרי קאתולי!

הסתכלתי בו, אלא שהוא לא ראה אותי. לקחתי את הקטנה על הידיים ויצאתי. ירדנו לים. אבל גם כאן היה ריק. לינה הקטנה שקלה כבר משהו והיה לי קשה לשאתה. בוהירות העמדתני אותה על החול.

— נו לינה, — אמרתי. — תבני לך ארמון מתול. או בית.

— לא רוצה, — אמרה בבכי. — אני רוצה הביתה!

— למה, למה הבית? — אמרתי. — בחורה גדולה כל־כך. בואי נטייל.

— הביתה! — התעקשה הקטנה.

לא היה לי במה לשעשע אותה. לו היה לי כסף, הייתי יכול לקנות לה גלידה או משהו. פתאום נינצץ רעיון במוחי.

— בואי לינה, — אמרתי. — אראה לך כלב.

— לא רוצה כלב.

— אבל הוא גדול כמו דוב, — אמרתי. — כמו מיכאלו מיכאלוביץ'. הוא באמת דוב.

הוא רק נראה כמו כלב. רוצה?

— אני רוצה דוב, — אמרה לינה הקטנה.

— טוב, בואי.

לקחתי את ידה והלכנו לאורך שפת־הים. החול חרק מתחת לרגלינו. עברנו ליד סירות

הדיגיים שנקשרו ברשלנות אל החוף, ליד הרשתות המפוזרות. גם להם נמאס כבר החמסין. הסתכלתי בשמיים — דבר לא העיד כי אמנם יעבור עד מחר, או יישבר — כמו שאומרים אלה שגולדו כאן. השמיים היו מפויחים, כהים, והים רבץ מת, ללא נוע, כאילו נוצח. נזכרתי פתאום באשה אחת שאמרה לי: הייתי רוצה להיות כמו הים, לחיות לנצח. היא לא היתה כאן אף פעם.

— עוד רחוק? — שאלה לינה הקטנה.

— כבר קרוב, — אמרתי. — את לא מתביישת לשאול?

אבא שלך טייס, תחשבי כמה קילומטרים עבר בחייו.

— אבל הוא כבר לא סס, — אמרה בעורמה.

— הוא עוד יטוס.

— מתי?

— שאלו אותו בעצמך, — אמרתי.

הלכנו בין שורת הבתים הראויים למגורי בובות. ראיתי אותו. ראינו זה את זה באותו רגע. רץ לקראתי, יותר נכון — קפץ אלי בקפיצה אדירה כאילו ידו אותו מתוך תוהת. לא היה חסר הרבה והיה מפיל אותי ארצה.

— זהו זה, — אמרתי. — מיכאלו מיכאלוביץ'.

— כמה שהוא גדול! — אמרה.

— ודאי, — אמרתי. — זהו דוב. — לקחתי בידי את ראשו החם ואמרתי לו חרישית: — אתה הכלב היחיד המחבב אותי, לא כן? אחד ויחיד. אל תחשוב שאני שיכור, שתייתי קצת עם גרישה, אבל זה כלום. כשיהיה לי פעם כסף, אבוא הנה, אגנוב אותך ונברח שנינו מכאן ואז תישאר אתי לעולם.

— על מה אתה מדבר? — שאלה לינה הקטנה.

— אנחנו משוחחים קצת ככה ככה, — אמרתי. התישבתי ליד הגדר והדלקתי סיגריה. אחת ועוד אחת. הסתכלתי איך לינה הקטנה משחקת עם מיכאלו מיכאלוביץ' ומנסה להפילו ארצה. והוא בחסרו מסכים לכן. נשבעתי שאגנוב אותו איפעם ואקחהו אתי מקצה העולם עד קצה העולם. את הגוף הגדול, השעיר והחם הוה, אשר העניק לי כל־כך הרבה ידידות. אחר־כך חזרנו הביתה. גרישה ישב כבר בחוץ ועישן.

— נו, איך? — שאלתי. — התפשרתם?

— לא! — אמר.

— הלילה יפשר ביניכם.

— אולי, היכנס, ראה מה שם אתה.

נכנסתי לצריף. לינה שכבה במיטה. אף פעם לא התערבתי ביניהם. אבל הפעם התעלל בה יותר מדי. פניה היו כחולים ונפוחים. הוא ידע להרביץ. היה מסובב את שערוותיה סביב אגרופו ובידו השניה חובט בלי להגיד מילה. לאט הסתובבה אלי.

— וכל זה למה? — אמרה. — בעד זה שלקחתי דבר מה שבביל הילדה! הרי לא למעני.

עמדתי בדומיה והסתכלתי בה. בפניה היתה מונחת חפיסת השוקולד שנרמסה. התכופפתי ובלא יודעתי הרימתי אותה. ושוב הסתכלתי בפניה המוכים והשטופים בדמעות.

— הכל ייגמר בסדר, לינה. — אמרתי.

— יותר מדי זמן אתה אומר זאת, אתה וגרישה.

— יהיה טוב, — אמרתי, והסתכלתי בחומר הדביק שהחזקתי ביד. ניגשתי אליה והושטתי את ידי רצינית ללפפה, אבל היא נסוגה לקצה המיטה, ככלב הבורח מפני המקל. פחדה מפני. יצאתי את הצריף והתישבתי ליד גרישה. כל הזמן החזקתי את השוקולד הארוך בידי. אינני יודע למה. נראה היה לי שפשי להשליך את החפיסה סתם כך.

— אין זה עסקי, לעזאזל! — אמרתי. — אבל זה קצת יותר מדי, גרישה. כל אמא הייתה לוקחת כדי להאכיל את בתה. זה הברוש הזה נטפל אליה, זה דבר אחר. עוד נגמור אתו את החשבון. לינה היא אישה יפה, גרישה, גם בעיני היא מוצאת חן.

פתאום קם ועמד אפל וגבוה. את פניו לא ראיתי בחשיכה.

— שמע, חביבי, — אמר בשקט. — שלינה לבדה תאכל את מה שמביא הברוש הזה, (המשך בעמוד 20)

מאת מארק חלאסקו

עריכת הנוסח העברי: דידי מוסי

— כסאות־המרגוע, לבנים ורכים

— לא! — אמר.

— אולי, היכנס, ראה מה שם אתה.

נכנסתי לצריף. לינה שכבה במיטה. אף פעם לא התערבתי ביניהם. אבל הפעם התעלל בה יותר מדי. פניה היו כחולים ונפוחים. הוא ידע להרביץ. היה מסובב את שערוותיה סביב אגרופו ובידו השניה חובט בלי להגיד מילה. לאט הסתובבה אלי.

— וכל זה למה? — אמרה. — בעד זה שלקחתי דבר מה שבביל הילדה! הרי לא למעני.

עמדתי בדומיה והסתכלתי בה. בפניה היתה מונחת חפיסת השוקולד שנרמסה. התכופפתי ובלא יודעתי הרימתי אותה. ושוב הסתכלתי בפניה המוכים והשטופים בדמעות.

— יהיה טוב, — אמרתי, והסתכלתי בחומר הדביק שהחזקתי ביד. ניגשתי אליה והושטתי את ידי רצינית ללפפה, אבל היא נסוגה לקצה המיטה, ככלב הבורח מפני המקל. פחדה מפני. יצאתי את הצריף והתישבתי ליד גרישה. כל הזמן החזקתי את השוקולד הארוך בידי. אינני יודע למה. נראה היה לי שפשי להשליך את החפיסה סתם כך.

— אין זה עסקי, לעזאזל! — אמרתי. — אבל זה קצת יותר מדי, גרישה. כל אמא הייתה לוקחת כדי להאכיל את בתה. זה הברוש הזה נטפל אליה, זה דבר אחר. עוד נגמור אתו את החשבון. לינה היא אישה יפה, גרישה, גם בעיני היא מוצאת חן.

פתאום קם ועמד אפל וגבוה. את פניו לא ראיתי בחשיכה.

— שמע, חביבי, — אמר בשקט. — שלינה לבדה תאכל את מה שמביא הברוש הזה, (המשך בעמוד 20)